

Vlaams
Parlement

vergadering **C356**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 6 juli 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de toegankelijkheid van applicaties en onlinediensten voor mensen met een beperking – 4109 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de gebrekkige opvolging van de aanbevelingen van Audit Vlaanderen door de lokale besturen – 4150 (2020-2021)	6
VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de moeilijkheden voor lokale besturen om knelpuntfuncties in te vullen – 4165 (2020-2021)	13

**VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de toegankelijkheid van applicaties en onlinediensten voor mensen met een beperking
– 4109 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, u zult me niet kwalijk nemen dat ik de schriftelijke neerslag van mijn vraag om uitleg beknopt samenvat om onmiddellijk tot de vraagstelling over te gaan. Ik wil eerst enkele vaststellingen doen. Iedereen beseft ondertussen dat steeds meer diensten vooral of zelfs exclusief online worden aangeboden. Het is voor ons en voor de maatschappij belangrijk dat webstekken en applicaties voor iedereen toegankelijk zijn, iets wat de Vlaamse overheid op haar webstek beaamt.

Het is niet onbelangrijk te weten dat mensen met een beperking ongeveer 15 procent van de totale bevolking uitmaken. Zij hebben ook recht op een kwalitatieve digitale dienstverlening. Op het Webplatform Vlaanderen vinden we technische bouwblokken, voorschriften en richtlijnen terug die aan de recentste digitale gebruikersstandaarden voldoen. Normaliter moesten de mobiele apps van de Vlaamse overheid volgens een Europese richtlijn op 23 juni 2021 toegankelijk zijn.

De pagina van de Vlaamse overheid biedt een monitoring aan. We kunnen er de resultaten van een steekproefonderzoek uit 2018 terugvinden. Daaruit blijkt dat 44 procent van de 150 Vlaamse webstekken toegankelijk is. Dit betekent dat meer dan de helft de facto niet toegankelijk is. Er is werk aan de winkel.

De aanleiding voor deze vraag om uitleg is een onderzoek door een Franstalige organisatie ter ondersteuning van blinden en slechtzienden. Ik overloop enkele resultaten van dit onderzoek. Niettegenstaande de Europese richtlijn, zou slechts 5 procent van de mobiele applicaties toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Blijkbaar hebben veel mensen nog steeds geen toegang tot bepaalde diensten van gemeenten, openbare diensten, organisaties en overheidsbedrijven. In tegenstelling tot in andere lidstaten, worden hier geen sancties opgelegd aan de openbare instellingen waarvan de webstekken en applicaties niet toegankelijk zijn voor mensen met een handicap.

Minister, hoe reageert u op de resultaten van het onderzoek van dit studiecentrum? Amper 5 procent van de applicaties in dit land zouden toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.

Hoe scoort Vlaanderen nu? Is de toegankelijkheid van de 56 procent van de overheidswebstekken waar ik net aan refereerde nu wel gegarandeerd? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de toegankelijkheid van de mobiele apps, die volgens de Europese richtlijn op 23 juni 2021 toegankelijk hadden moeten zijn?

Zijn ondertussen al initiatieven genomen om te controleren of de toegankelijkheid van de toepassingen van de Vlaamse overheid en de lokale besturen inmiddels een feit is? Zo ja, wat zijn de resultaten van dat onderzoek? Zo nee, wanneer zal deze controle plaatsvinden? Zullen sancties worden opgelegd aan de besturen die manifest in gebreke blijven? Welke initiatieven zult u desgevallend nemen om de totale toegankelijkheid op korte termijn te verzekeren?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Sintobin, ik wil u hartelijk danken voor deze vraag om uitleg. u bent terecht bekommerd om de problematiek die u aankaart. Ik ben op de hoogte gebracht van het onderzoek van Eqla, een belangenorganisatie voor blinden en slechtzienden in Franstalig België, waaruit blijkt dat slechts 5 procent van de Belgische applicaties toegankelijk is. Eqla voert op jaarbasis screenings uit van mobiele applicaties en websites van publieke diensten en ijvert voor criteria inzake toegankelijkheid die strikter zijn dan de huidige Europese richtlijnen.

Maar ten gronde ben ik het natuurlijk wel eens met Eqla en ook met uw vraag, dat we als overheid meer dan een tand moeten bij steken in de toegankelijkheid van elektronische overheidscommunicatie omdat die steeds belangrijker wordt en daar vooral op wordt ingezet.

Zoals u zei, mijnheer Sintobin, heeft ongeveer 15 procent van de bevolking op een of andere manier een beperking die het gebruik van die app's en websites mogelijk kan hypothekeren. Ik heb dan ook het Agentschap Overheidspersoneel gevraagd om controles uit te voeren op de toegankelijkheid van onze overheidswebsites en mobiele applicaties. We stemmen onze inspanningen hier af met de FOD Beleid en Ondersteuning, die dit opnemen vanuit federale hoek. Volgende week zit mijn kabinet met Eqla samen om hierover in overleg te treden. Ik vind dat toch een signaal dat ik niet naast me neer kan leggen.

De resultaten van deze controles zullen worden gebundeld in een rapport met focus op Vlaanderen en in een interfederaal rapport die eind december 2021 worden afgerond. Op relatief korte termijn, een half jaar, zal dat klaar zijn.

Met het Vlaamse relanceplan wordt zwaar ingezet op digitalisering. We gaan een digitale stroom maken. Ongeveer 800 miljoen euro van de relancemiddelen gaat naar digitalisering. Momenteel ben ik bezig om in het kader van de relance een project uit te werken, genaamd Iedereen Digitaal. Het betreft een allesomvattend project gericht op digitale inclusie met aandacht voor digitale toegankelijkheid, de ondersteuning van digitaal kwetsbare doelgroepen en de ontwikkeling van digitale vaardigheden.

Er wordt voor dit project 50 miljoen euro uitgetrokken. Binnen het project zijn er specifieke sporen die zich richten op de problematiek die u aankaart, bijvoorbeeld de ontwikkeling van tools voor screening van digitale toegankelijkheid, breder en strikter dan de Europese Richtlijnen van bestaande websites en app's. Dat is wat Eqla nu doet, maar we gaan dat structureel inbedden bij de overheid. We gaan ook proactief werk maken van een inclusieve website en app door op voorhand, nog voor de lancering, in te grijpen in het ontwikkelingsproces. Er komen train-de-traineropleidingen voor IT-personeel voor lokale besturen vanuit dit perspectief. Er komt bewustmaking inzake communicatie met betrekking tot digitale toegankelijkheid. We voorzien middelen om de lokale besturen van websites en applicaties te verbeteren. Dat zijn vijf heel concrete sporen die we aan Iedereen Digitaal willen aanbieden.

Sinds 2018 werken we gestaag verder om de overheidswebsites toegankelijk te maken. Waar het in 2018 44 procent van de Vlaamse publieke websites was die aan de richtlijnen van het AnySurferlabel voor digitale toegankelijkheid voldeden, was dat in 2019 50 procent en in 2020 56 procent. Dat moet natuurlijk nog stijgen maar het is in gestage opbouw. In de mate van het mogelijke zullen we die opbouw versnellen. Eind december 2021 worden de rapporten gepubliceerd.

Wat de lijst betreft van websites en applicaties die gescreend zullen worden, zou ik als kritisch gemeenteraadslid zeggen: 'u gaat er een aantal screenen die al in orde zijn'. Maar die lijst wordt voorgelegd aan Niets Over Ons Zonder Ons

(NOOZO), de Vlaamse adviesraad handicap. Die gaan dat mee voorbereiden, die gaan meekijken naar de goede selecties en daarop gaan we dan controleren.

De Europese Richtlijn schrijft geen sancties voor bij niet-naleving van de WCAG-richtlijnen (Web Content Accessibility Guidelines). Vlaanderen heeft in zijn Bestuursdecreet ook geen sancties opgenomen omdat we eerder moeten sensibiliseren en opleiden dan sanctioneren. We kunnen nog heel veel winst boeken zonder sancties, door in te zetten op betrokkenheid, informatie-uitwisseling en opleiding. Daar gaan we op inzetten de komende maanden. Dit is een kader van antwoord op uw terechte bekommernis. We moeten eigenlijk meer doen voor die mensen met een handicap om hun toegankelijkheid tot onze websites te garanderen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik ben wel tevreden met uw antwoord natuurlijk. U pikt wel degelijk het signaal op dat ik in mijn vraag heb neergepend en er is de erkenning van het probleem. Wij kunnen het ons inderdaad niet voorstellen wat het moet zijn om geen toegang te kunnen krijgen tot een website of een app wegens een beperking. Wij zijn daar zodanig mee bezig en in meegegaan de afgelopen jaren. Het moet toch verschrikkelijk vervelend zijn als je daarmee problemen hebt. Ik heb er ook op gewezen dat een aantal diensten alleen nog via de digitale weg of via apps worden aangekondigd. In dat opzicht ben ik tevreden. Ik ben ook erkentelijk dat u een controle zult laten uitvoeren bij de Vlaamse overheid wat de toegankelijkheid betreft. U verwijst ook naar de digitale sprong, Iedereen Digitaal, waar u een paar tools aanreikt om ook de lokale besturen mee te nemen in dit verhaal.

Ik heb twee bijkomende vragen. Zijn er signalen of hebt u indicaties dat er bij bepaalde lokale besturen echt problemen zijn? En aansluitend: ik ben hier niet vandaag – zeker niet vandaag – de pleitbezorger om onmiddellijk sancties uit te vaardigen. Andere lidstaten doen dat wel, ondanks dat dit niet ingeschreven is in de Europese richtlijnen. U weet ook waarschijnlijk wel dat er altijd een aantal gemeenten zijn die achterblijven of die nonchalant zijn. Als maatschappij kunnen we het ons niet permitteren dat we mensen met een beperking nog een extra beperking opleggen door webstekken en apps niet toegankelijk te maken. Ik zeg het nogmaals: ik ben geen pleitbezorger voor sancties, maar misschien moet daar op termijn wel over nagedacht worden. U zegt dat het rapport van de screening van de Vlaamse overheid eind december van dit jaar zal komen. Dan hebben we ook nog de controle en de sensibilisering van de lokale besturen. Ik denk dat we dan in de loop van volgend jaar of naar eind volgend jaar toe, toch wel eens een evaluatie zullen moeten maken van hoe het zit, niet alleen bij de Vlaamse overheid, maar ook bij de lokale besturen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, mijnheer Sintobin. Eerst en vooral wat uw vraag betreft rond de problemen: ik denk dat u ook wel zult beamen dat er principieel bij lokale besturen geen aarzeling is om mensen met een handicap te helpen. Het is niet de principiële vraag, maar u hebt gelijk: hoeveel energie wil men erin steken? Hoe hoog staat het op de prioriteitenlijst? En ten tweede, als er al signalen zijn – want we hebben geen signalen van moedwillig niet willen meewerken – is de problematiek soms wel wat breed: Hebben we voldoende goed opgeleid IT-personeel? Vinden we die mensen wel? Is onze informatiedienst sterk genoeg? Dat is een enorme uitdaging voor lokale besturen. We komen straks nog bij een vraag van collega Van den Heuvel over knelpuntberoepen bij lokale besturen. Dat is echt een knelpuntberoep. Het is niet zo eenvoudig voor lokale besturen om daar altijd de juiste mensen te vinden. Als er al een probleem is, zal

dat wel eens het probleem kunnen zijn, samen met wat u zegt: misschien hier en daar soms wat nonchalance, een gebrek aan prioritering.

Ik neem uw suggestie mee om een evaluatie te doen, ergens volgend jaar. Misschien wel rond deze periode, dan zijn we een jaar verder. Dan kunnen we eens kijken waar we staan en of er vooruitgang geboekt is. Ik denk dat u, noch ik, denkt dat volgend jaar alle problemen opgelost zijn, maar daar moet progressie zijn, er moet zichtbare vooruitgang zijn. Dat moeten we meten, dat moeten we evalueren. Ik neem dat graag mee, om wat ik zeg rond volgend jaar ook in onze commissie te doen, om te kijken waar we een jaar verder staan. Dus bedankt voor die suggestie.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, bedankt om volgend jaar in dezelfde periode inderdaad hier in deze commissie een evaluatie te maken. Ik noteer het in mijn agenda, zodanig dat wij het niet vergeten, dat u het niet vergeet en dat ik het niet vergeet. En als het mogelijk zou zijn – maar dat zal wel, anders dien ik daar eind dit jaar een vraag over in – hebben we het dan ook over het rapport dat jullie laten opmaken wat betreft de screening bij de Vlaamse overheid. Dan zou ik een heel tevreden mens zijn.

De voorzitter: Mijnheer Sintobin, wij hebben in deze commissie de uitdaging om eenieder gelukkig te maken.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de gebrekkige opvolging van de aanbevelingen van Audit Vlaanderen door de lokale besturen – 4150 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Onlangs stelde Audit Vlaanderen zijn jaarverslag 2020 voor, waarin de reacties van de Vlaamse lokale besturen op de aanbevelingen van dit auditorgaan in kaart werden gebracht. De cijfers zijn op het eerste gezicht nogal hallucinant en zelfs ontvullend te noemen.

In 2020 volgde Audit Vlaanderen 224 aanbevelingen op bij 70 lokale besturen. Hieruit zou blijken dat minder dan de helft van deze lokale besturen, 41 procent, de auditaanbevelingen volledig opvolgde.

Aanbevelingen naar aanleiding van de thema-audit budgetbeheer, waarbij de financiële en frauderisico's voor de lokale besturen beduidend groter zijn dan bij andere thema-audits, werden volgens Audit Vlaanderen door de lokale besturen te weinig gerealiseerd. Procentueel werden de aanbevelingen wat betreft deze thema-audit zelfs minder gerealiseerd dan de aanbevelingen uit andere thema-audits.

In vergelijking met de auditopvolgingen naar aanleiding van forensische auditrapporten lagen de opvolgingen dit jaar bovendien procentueel beduidend lager dan de vorige jaren.

Tot slot kan uit dit jaarverslag ook afgeleid worden dat er zelfs, zij het in beperkte mate, nog steeds lokale besturen zijn die zich binnen hun territorium blijkbaar onaantastbaar voelen en gewoon niets doen met de aanbevelingen.

Minister, hoe verklaart u deze geringe bereidheid van de Vlaamse lokale besturen om volledig gevolg te geven aan de objectieve en kwaliteitsvolle aanbevelingen van Audit Vlaanderen?

Wat zijn de knelpunten die de Vlaamse lokale besturen op dit ogenblik ertoe aanzetten om geen of geen volledig gevolg te geven aan de aanbevelingen? Op welke wijze en binnen welke termijn denkt u dat deze knelpunten kunnen worden weggewerkt?

Zult u ook ingrijpen bij de – als ik ze zo mag noemen – onwillige lokale besturen die deze auditaanbevelingen manifest naast zich neer blijven leggen? Indien ja, hoe zult u dat concreet doen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u, mijnheer Buysse, voor uw relevante vraag. Laat me beginnen met te zeggen dat ik uw nogal uitgesproken negatieve lezing van de inspanningen van de lokale besturen – u was nogal kritisch in uw vraagstelling – wil nuanceren in mijn antwoord omdat ik denk dat het beeld toch iets minder zwartgallig is dan door u wordt geschetst of aangevoeld.

U weet dat wij heel hard willen inzetten op sterke lokale besturen. Zij zijn onze eerste partners. Een bestuur is maar sterk als het beschikt over een solide interne organisatie. Een audit is het sluitstuk om daartoe te komen. Een audit is een evaluatie van het systeem van organisatiebeheersing. Een audit onderzoekt of de organisatiestructuur, de manier van werken van een lokaal bestuur, voldoende solide is om de doelstellingen na te komen, de wetten en de procedures na te leven, fraude te voorkomen, efficiënt en economisch om te springen met de middelen. Dat is wat een audit doet. Een audit controleert op het einde van de rit of die organisatie solide is, en of zij, qua organisatiebeheersing, een sterke partner is.

Omdat lokale besturen steeds meer taken, bevoegdheden en middelen beheren, heeft de Vlaamse overheid samen met de lokale besturen in 2014 beslist om de capaciteit voor externe audits te bundelen. Om dat doel te bereiken werd Audit Vlaanderen opgericht. Dat is eigenlijk een samenwerkingsverband van de lokale besturen.

Audit Vlaanderen kreeg de expliciete bevoegdheid om de organisatiematuriteit te evalueren en aanbevelingen hierover te formuleren. De concrete realisatie van de aanbevelingen is de verantwoordelijkheid van het lokale bestuur. Het lokale bestuur moet op basis van de audit aan de slag gaan. Dat is belangrijk omdat de lokale besturen ook instaan voor de structurele financiering van Audit Vlaanderen via een voorafname uit het Gemeentefonds. Audit Vlaanderen is dus een instrument voor en door de lokale besturen.

De externe audit is ook expliciet ingebracht in een onafhankelijke organisatie, helemaal onafhankelijk en los van het toezicht. Dat is een cruciale voorwaarde om succesvolle audits te kunnen uitvoeren: er moet voldoende openheid en vertrouwen zijn bij de geauditeerde besturen. Lokale besturen moeten dus Audit Vlaanderen zien als een kritische partner in het realiseren van hun eigen organisatie en op een mature manier aan de slag gaan met de resultaten en de bevindingen van de audit.

Waar moet het debat gevoerd worden: wat zijn de resultaten van het auditrapport, zijn er verbetertrajecten aangewezen en hoe pakken we dat aan? Dat debat hoort thuis in de lokale democratie, in de gemeenteraad. Dat is perfect mogelijk. U weet dat want u bent lokaal actief. Lokale auditrapporten zijn openbare documenten die

worden bezorgd aan de raadsleden en waarover een openlijk debat mogelijk is en moet zijn in de gemeenteraad.

Ik wilde even schetsen waar we staan en nu kom ik tot de realisaties, waarover uw vraag ging. Het is niet zo dat de lokale besturen niet bereid zijn om volledig gevolg te geven aan de aanbevelingen van Audit Vlaanderen, als je naar de cijfers kijkt. Het is vooral een probleem van tijdig realiseren of realiseren binnen de tijd die de lokale besturen zichzelf geven.

Audit Vlaanderen hanteert voor de opvolging van de aanbevelingen zes statussen: gerealiseerd, lopend, ontwerp, niets gedaan, risico aanvaard en niet meer van toepassing. Slechts vijf procent van de opgevolgde aanbevelingen kreeg de status 'niets': met vijf procent van de aanbevelingen werd er niets gedaan. Als ik in de gemeenteraad van die gemeente zou zitten, dan zou ik aan de oren van dat gemeentebestuur trekken en vragen waarom ze daar niets mee hebben gedaan. Een procent heeft het risico aanvaard. Dat kan een optie zijn: men weegt het risico af en men aanvaardt dat. Een procent zegt dat de aanbeveling niet meer van toepassing was. Dat is ook mogelijk. Als je over een op honderd spreekt, lijkt me dat niet onrealistisch. In totaal is zeven procent van de aanbevelingen op die manier aangepakt. Tien procent van de opgevolgde aanbevelingen kregen de status 'ontwerp'. Het lokaal bestuur heeft al de eerste stappen gezet om de aanbeveling te implementeren en een plan of concept uitgewerkt.

Tweeënveertig procent van de opgevolgde aanbevelingen was 'lopend'. De lokale besturen zijn dus volop bezig met de implementatie van de aanbevelingen. Eenenviertig procent heeft ze gerealiseerd. Als ik de laatste twee cijfers samentel, dan heeft drieëntachtig procent van de besturen de aanbevelingen uitgevoerd of is daar volop mee bezig. Dat is toch iets genuanceerder dan stellen dat de lokale besturen niet geïnteresseerd zijn in die audits. Verder heeft tien procent gezegd dat ze al bezig zijn en al een ontwerp van aanpak klaar hebben.

Volgens mij zit het probleem vooral in het tijdig afwerken. Sommige besturen maken een te ambitieuze schatting van de tijd die ze nodig hebben. Het gaat om een beleidskeuze: je moet beleidsmaatregelen nemen, zaken uitwerken, een gemeentelijk reglement maken, de administratie hervormen, soms mensen aanwerven en dergelijke meer. Lokale besturen zijn niet altijd realistisch in het tijdperspectief dat nodig is om zo'n audit op een goede manier te implementeren. Ze berekenen dat soms wat krap.

Daarom probeert Audit Vlaanderen meer dan vroeger te sturen in de richting van meer realistische streefdata. Iedereen wint daarbij. Dat is ook belangrijk voor het lokale bestuur en voor het gemeenteraadslid. Als je jezelf wijsmaakt dat je dat kunt rondkrijgen binnen de zes maanden, waar je realistisch anderhalf jaar nodig hebt... Het is beter dat je zegt dat je anderhalf jaar nodig hebt, dat je daarover rapporteert aan de gemeenteraad en dat het dan binnen anderhalf jaar klaar is. Audit Vlaanderen wil op dat vlak inspanningen doen ten aanzien van de lokale besturen om een realistischere inschatting te maken.

Ik heb daarbij de bedenking, mijnheer Buysse, dat er het voorbije anderhalf jaar ook andere zaken zijn geweest waar de lokale besturen mee bezig waren. Ik kan me inbeelden dat de reden waarom hier en daar de implementatie niet zo snel gebeurt, corona kan zijn. Tegelijkertijd doet Audit Vlaanderen enorme inspanningen om de lokale besturen mee te krijgen, bijvoorbeeld door de auditrapporten te integreren in de jaarlijkse rapportering over de organisatiebeheersing. Het agentschap monitort steekproefgewijs. Sinds 2021 neemt het bovendien tijdens elke audit bij een lokaal bestuur zowel de evaluatie van de aanpak van organisatiebeheersing als de opvolging van de aanbevelingen onder de loep. Op die manier krijgen honderd lokale besturen jaarlijks een rapport over wat ze gedaan hebben

met de vorige aanbevelingen. Dat rapport komt opnieuw op de gemeenteraad. Opnieuw wordt een schepencollege dat niet snel genoeg gewerkt heeft, geconfronteerd met een te trage implementatie van die audits.

Daar waar er onvoldoende opvolging is, zal Audit Vlaanderen bijkomende audits uitvoeren. Als het lokaal bestuur de aanbevelingen niet snel genoeg implementeert en niet ernstig genoeg neemt, komen er bijkomende audits die het lokaal bestuur triggeren om sneller te werken. Indien dit niet gebeurt, blijft Audit Vlaanderen dit opvolgen door middel van thematische audits in verband met thema's en processen waar te weinig beweging in komt. Voorbeelden zijn de opvolging van de meerjarenplanning of de informatiebeveiliging. Dat zijn typisch thematische audits die er komen als Audit Vlaanderen aanvoelt dat er te weinig reactie op de audits komt.

Na een reeks audits wordt een globaal rapport opgesteld met overkoepelende vaststellingen die in verband met veel lokale besturen worden gedetecteerd. Daarin is ook een benchmark terug te vinden, wat de lokale besturen opnieuw triggert. Een lokaal bestuur zit niet graag onderaan in een benchmark. Een lokaal bestuur wil minstens in het midden en liefst vooraan in het peloton zitten. Een slechte score in een benchmark triggert om aan de slag te gaan. Dit geeft de gemeenteraadsleden en zeker de gemeenteraadsleden van de oppositie instrumenten om het vingertje te zwaaien en op het bijkomend werk te wijzen.

In 2021 heeft Audit Vlaanderen toenemende aandacht geschonken aan de sensibilisering van de lokale politieke mandatarissen. Dit moet ertoe leiden dat die mandatarissen de aanpak van de organisatiebeheersing door het management actief opvolgen. Hiervoor wordt gezorgd door een samenwerkingsverband tussen Audit Vlaanderen, de provinciale bestuursscholen en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Zo heeft recent een webinar voor politieke mandatarissen over de monitoring van het meerjarenplan plaatsgevonden. Op die manier worden de lokale mandatarissen meer gewapend en gefocust op de audits van de processen en de organisatiebeheersing.

De vraag is hoe het verder moet. Dat is een onderdeel van de lokale democratie, maar er zijn uitzonderingen. Als uit een auditrapport blijkt dat er ernstige rechtsschendingen zijn, is het evident dat niet enkel de lokale democratie moet functioneren. Op die momenten wordt de informatie door het Agentschap Binnenlands Bestuur met de provinciegouverneur gedeeld. De gouverneur kan ten aanzien van het lokaal bestuur stappen zetten om de aanbevelingen te realiseren die voortvloeien uit de audits die op ernstige rechtsschendingen wijzen. In die gevallen moet de hogere overheid actief worden. In andere gevallen speelt vanuit mijn perspectief de lokale democratie voluit.

Mijnheer Buysse, ik hoop dat dit antwoorden zijn op uw terechte, maar iets te negatief ingekleurde vraag om uitleg over de bereidheid van de lokale besturen om de audits ter harte te nemen.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. U hebt een aantal keren vermeld dat het geen kwestie van politieke onwil is, maar dat het soms niet mogelijk is de zaak tijdig te regelen. Beschikken de lokale besturen naar uw aanvoelen over voldoende mankracht en expertise om de aanbevelingen te plaatsen en te implementeren? U hebt over webinars gesproken, maar misschien moeten nog meer initiatieven worden genomen. U hebt veel gesproken over wat Audit Vlaanderen doet, maar wat moet ter plaatse nog meer gebeuren?

Is ooit overwogen de gemeentebesturen te belonen voor de mate waarin ze de aanbevelingen implementeren? Ik heb het dan niet over het sanctioneren van de

slechte leerlingen, maar over het belonen van de goede leerlingen. Wordt die werkwijze al gevolgd of kunt u dit eventueel onderzoeken?

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Minister, niemand twijfelt aan het waardevol instrument dat Audit Vlaanderen is. We mogen de impact op de lokale besturen zeker niet onderschatten. Ik heb, net als u in uw uitgebreid antwoord, een veeleer positief gevoel bij dit alles. De meeste lokale besturen gaan heel actief aan de slag met de rapporten die ze ter inzage krijgen.

Maar ik denk ook, en ik voel dat ook zelf heel duidelijk dagelijks aan, dat niet alleen het tijdspad een probleem kan zijn, maar vooral het personeel. Er is hier al naar verwezen. Zeker voor de kleinere organisaties is het toch niet evident om de nodige manschappen te vinden voor alle taken die ons worden opgelegd op lokaal niveau, om die dingen te realiseren.

Minister, als extra vraag had ik opgeschreven of u nog extra uitdagingen zag voor Audit Vlaanderen om beter in te spelen op de noden van de lokale besturen, maar u hebt daar duidelijk voorbeelden over aangegeven waarmee u in de toekomst aan de slag kunt gaan.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Ik wil me graag aansluiten bij wat collega Van Miert zegt. Op die manier wil ik toch ook de minister bijtreden dat we de audit als een waardevol instrument moeten zien. Ik denk niet dat het de ambitie kan zijn om naar een 100 procent-opvolging van die aanbevelingen te gaan. We weten allemaal dat we niet in de ideale wereld leven, dus ik denk wel dat we kritischer moeten zijn. We moeten absoluut inzetten om het zo veel mogelijk te doen en om die aanbevelingen op te volgen. Anderzijds moeten we ook realistisch zijn en weten dat wij op een kort tijdbestek geen 100 procent-opvolging van al die aanbevelingen kunnen doen. Minister, hoe kan dat misschien toch wat opgekrikt worden met een betere begeleiding?

Collega Van Miert haalde het daarnet ook aan en het is al een beetje een opstap naar de volgende vraag: In welke mate zijn de lokale besturen uitgerust om ook soms wat technische aanbevelingen, de interne organisatie daadwerkelijk ook op een vaste manier op te volgen? Minister, is dat ook gerelateerd aan de grootte van de gemeente? Hebt u daar al een onderzoek naar gedaan? In welke mate kan in de schaal van de gemeente eventueel een verklarende factor zitten in verband met de opvolging van de aanbevelingen van Audit Vlaanderen?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dank u wel, mijnheer Buysse voor het stellen van deze toch wel terechte vraag. Minister, u hebt een ruim antwoord gegeven en u hebt in het antwoord ook wel de klemtoon gelegd op de rol die de lokale democratie moet spelen in de opvolging en het aanvuren daarvan. Ik wil daar toch iets dieper op ingaan. Ik heb natuurlijk geen zicht op iedere gemeenteraad in Vlaanderen, maar het is natuurlijk vaak een eigenschap van onszelf, van politici, dat we ons soms een beetje laten leiden door de zaken die wat spectaculairder zijn, die politiek eventueel heel aantrekkelijk zijn om mee aan de slag te gaan, misschien soms ook incidenten die voorvallen. De hoofdzaak van het auditwerk is natuurlijk om structurele antwoorden te geven en daar ook structureel mee aan de slag te gaan voordat er incidenten voorvallen. Ik vraag me af of u zelf nog manieren ziet om de animo daarrond structureel, in een gemeenteraad en in een college, voldoende op peil te houden om een aantal dingen te blijven aanvuren, want we kunnen hier schetsen dat het soms ook te maken heeft met begrenzingen van

ambtenaren die men daarvoor kan inschakelen. Het zijn natuurlijk ook allemaal politieke keuzes. De vraag is ook altijd wie je waarvoor inzet en wat er prioritair is voor een lokaal bestuur. Ik kan me voorstellen dat dit vaak ook een van de zaken is die bewust of onbewust naar de achtergrond verdwijnt, zeker in crisisperiodes zoals het voorbije jaar, maar ook in andere tijden. Minister, ziet u manieren om de werking rond audit en alles wat daar uitkomt iets hoger op de agenda van de lokale democratie te krijgen of kijkt u daarvoor enkel en alleen naar de lokale mensen zelf?

Kris Van Dijck (N-VA): Ik wens zelf ook heel even aan te sluiten, omdat ik het een zeer interessante vraag vind, de tussenkomsten van de collega's ook, maar in het bijzonder ook het antwoord van de minister. Wat Audit Vlaanderen binnen onze lokale besturen doet, is zeer zinvol en zeer nuttig. Ik draai al langer mee, ook wat lokale politiek betreft. Ik heb de Vlaamse overheid zien evolueren van een inspecterende overheid naar – ik zou bijna zeggen – een begeleidende, een sturende overheid.

Ik denk dat dat zeer sterk gewaardeerd wordt, toch zeker door degenen die het verschil in aanpak gemerkt hebben. Zoals collega Van den Heuvel zegt, heeft dat natuurlijk veel te maken met beleidsvoerend vermogen. Ik ben ervan overtuigd dat de juiste cijfers voorliggen, waar de heer Buysse het negatieve uithaalt, ik denk niet dat dat met kwade bedoelingen is. Maar Rome is niet in één dag gebouwd, de aanbevelingen worden zeer serieus genomen. Het is inderdaad een prachtige hefboom om het debat in de gemeenteraad aan te zwengelen. Ik zie er alleen maar positieve elementen in.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Een heel interessant thema, een interessante vraag van de heer Buysse en reacties erop. Het valt onder de maturiteit van organisaties om zich te onderwerpen aan audits. Ik zit ook al een tijdje in de politiek, voorzitter. Dat is toch wel een instrument dat in mijn beginjaren niet bestond. Het was een onwillig instrument, vandaag heeft het nog te vaak een negatieve perceptie. Een audit wordt vaak geïnterpreteerd als 'er is daar iets aan de hand, er is daar iets fout gelopen'. Het komt vaak in een pejoratieve sfeer terecht.

Maar volwassen organisaties moeten zich regelmatig laten doorlichten. Ze moeten zich kwetsbaar durven opstellen en vooral leren. Dat moeten we allemaal samen in gedachten nemen. Het is een gezond sluitstuk voor de organisatie. Zit het basic goed of niet?

Mijnheer Buysse, ik denk niet dat er veel onwil is bij de lokale besturen om hiermee aan de slag te gaan. Ik sluit het ook niet helemaal uit, misschien is er hier en daar wel een bestuur dat een audit krijgt die niet echt bevalt en daar niet mee aan de slag gaat. Dat er af en toe gebrek aan politieke wil of zelfs onwil is, ga ik niet helemaal tegenspreken. Als u mij in algemeen termen vraagt of er bij lokale besturen een attitude leeft van terughoudendheid om aanbevelingen te implementeren en gewoon stof te laten vergaren, dan zeg ik neen.

Ik denk dat het instrumentarium dat Audit Vlaanderen de voorbije jaren ontwikkeld heeft van dien aard is dat het steeds moeilijker wordt voor een lokaal bestuur, zelfs als de oppositie wegstapt en te weinig actief is, om dat zomaar naast zich neer te leggen. Sinds 2021 publiceert Audit Vlaanderen al zijn rapporten op zijn website, waardoor ze nog meer en duidelijker ontsloten worden. Ze worden zo toegankelijk voor alle gemeenteraadsleden en voor alle burgers.

Het animo, mijnheer Vaneeckhout, Audit Vlaanderen doet al heel veel. Ze organiseren studiedagen, doen aan opleidingen, benchmarken, werken met best practices,

hebben thema-audits. Het instrumentarium en de inzet zijn heel groot. Het is aan de volwassenheid van de lokale mandatarissen om dat probleem vast te pakken.

Wat Audit Vlaanderen ook doet, telkens als er een rapport is, is terugkoppelen met het managementteam van het lokale bestuur. Die ervaringen, met de top-ambtenaren van het lokale bestuur, zijn volgens Audit Vlaanderen door de bank genomen, positief.

De vraag naar capaciteit van de collega's Buysse, Van den Heuvel en anderen is relevant. Dat kan misschien wel een probleem zijn, zeker als het meer technische audits betreft en technische implementatie, is de knowhow van de eigen administratie niet altijd adequaat genoeg om op elke audit een antwoord te geven. U herinnert zich dat bij de fusieoperaties – collega Van den Heuvel kan u daar uitvoerig over onderhouden, hij heeft daar een heel actieve rol in gespeeld – bestuurlijke kwetsbaarheid vaak een van de argumenten was om aan fusies te denken.

Vooraf eenmansdiensten zijn kwetsbaar. Zij vormen niet noodzakelijk het beste antwoord op een bestuurlijke uitdaging. Daar speelt dat zeker af en toe een rol. Daarom geven we de kans om vrijwillig te fusioneren. Ook de regiovorming kan daar een platform aanreiken dat misschien die kwetsbaarheid of het gebrek aan capaciteit kan opvangen.

De vraag naar belonen is natuurlijk een sympathieke vraag. Hoe meer we kunnen belonen, hoe beter. Maar het is een beetje een rare context omdat de lokale besturen zelf Audit Vlaanderen organiseren. Zij zeggen dat zij voor zichzelf audits willen doen omdat zij daarvan willen leren. Als je zelf iets in elkaar steekt om jezelf te verbeteren en als je dan luistert naar wat er gezegd wordt, moet dat dan beloond worden? Ik heb, in alle eerlijkheid, mijn kinderen zo niet opgevoed. Ik moet ze toch niet belonen voor de target die ze zichzelf hebben gesteld? Dan word je misschien wel een heel genereuze en sympathieke vader. Ik zie mij niet in de rol van vader ten opzichte van de lokale besturen, maar dit is echt wel een element: dat lokale besturen zich inzetten om hun eigen organisatiebeheersing op peil te houden, om de keuzes die ze zelf hebben gemaakt te bereiken. Alleen waar er zware rechtsovertredingen zijn, moeten we natuurlijk met de gouverneur ingrijpen, maar voor de rest is dat echt wel het werk dat men op lokaal niveau moet doen.

Mijnheer Buysse, als we dan toch naar beloningen zoeken: misschien kan de beloning erin bestaan dat in de openbaarheid en in de benchmarking die gemeenten bovendien die op een heel goede manier audits hebben geïmplementeerd. U moet weten: voor een burgemeester is het altijd heel plezant dat hij in een ranking bovenaan staat en dat zijn gemeentebestuur bovenaan staat. Daar haalt hij heel veel trots uit. Dan wordt hij door zijn eigen lokale bestuur vaak gezien als een goeie. Dat is belangrijk, zeker in 2024.

De voorzitter: In 2024 en in alle jaren daarvoor.

De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): We zullen het niet over pedagogie hebben vandaag. Daarvoor is mijn ene minuut te kort. Maar ik stel wel vast, minister, dat u eerst zegt dat die beloning een beetje zot is, maar op het einde van uw tussenkomst begint u toch een aantal van die systemen voor te stellen. Met alle plezier.

Dank ook voor de wijze woorden van de collega's. Daaruit blijkt dat iedereen vandaag de waarde inziet van een dergelijke audit. Maar het is natuurlijk afhankelijk van wat ermee gebeurt voor de lokale besturen.

Minister, ik onthoud vooral dat u toch erkent dat er hier en daar een probleem kan zijn met de capaciteiten van het personeel. Ik hoop dat u daar de komende maanden of misschien bij de volgende beleidsverklaring met ideeën voor de dag komt. We zullen dan, samen met de vorige interpellant, collega Sintobin, binnen een jaar afspreken. Tegen dan zal het jaarverslag 2021 van de persen rollen. Dan kunnen we eens bekijken hoe het ervoor staat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de moeilijkheden voor lokale besturen om knelpuntfuncties in te vullen – 4165 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Mijn vraag gaat, net als de vorige, over de interne organisatie. Ik begin met een positieve quote. Enkele weken geleden hebben we nog eens de enquête gehad van de gemeentelijke monitor. Daarin scoort het vertrouwen in de lokale besturen duidelijk beter dan het vertrouwen in de federale en de Vlaamse overheid. Dat heeft natuurlijk te maken met de nabijheid en met het feit dat men de mensen van het lokale bestuur persoonlijk kent. Maar anderzijds is er toch ook de kwaliteit van de dienstverlening. Die twee facetten komen bovendien in de verklaringen waarom het vertrouwen in het lokale bestuur groter is dan het vertrouwen in de andere bestuursniveaus.

Een kwaliteitsvolle dienstverlening is er niet alleen dankzij ambitieuze of ijverige lokale politici maar natuurlijk ook en wellicht vooral dankzij de gedrevenheid van gekwalificeerde personeelsleden die elke dag hun beste beentje voorzetten om de dienstverlening op lokaal vlak in de praktijk te brengen.

En daar merken we nu toch wel, niet alleen hier en daar, dat het een trend begint te worden dat heel wat lokale besturen opmerkingen beginnen te maken dat ze in deze tijd na corona het steeds moeilijker krijgen om bepaalde profielen in te vullen, alhoewel we zien dat de arbeidsmarkt in Vlaanderen het al bij al niet slecht doet. Het gaat om specifieke kwalificaties, zoals gespecialiseerd ICT-personeel, ingenieurs voor het opvolgen van openbare werken en stedenbouwkundige ambtenaren. Lokale besturen zetten vandaag de dag enorm veel in op een goed ruimtelijk beleid. Ze willen een aantal aanbevelingen in de praktijk brengen en dat kan alleen met gekwalificeerd personeel. Ik heb de indruk dat de markt in Vlaanderen voor bijvoorbeeld een stedenbouwkundige ambtenaar bij de ruimtelijke ordening nagenoeg opgedroogd is. Lokale besturen proberen oplossingen te zoeken met consultancy en het geven van tijdelijke invullingen. Als we de kwaliteit van de lokale dienstverlening op een hoog niveau willen houden, moeten we daar oog voor hebben en dat als een ernstig probleem kunnen aanpakken. Daarom heb ik een aantal vragen, minister.

U zult ook al wel de berichten hebben gekregen dat lokale besturen geconfronteerd worden met heel wat knelpuntfuncties. Hebt u daar specifieke verklaringen voor die we nog niet kennen?

Welke mogelijkheden ziet u om de aanwerving van gespecialiseerde beroepsprofielen mogelijk te maken? Beloftevolle jongeren die op een minder hoog kwalificatieniveau zijn aangeworven, zouden door ervaring en een theoretische bijscholing andere taken kunnen uitvoeren. Sommige besturen bieden dat aan. Is

dat een idee dat vanuit Vlaanderen kan worden ontwikkeld om op die manier beloftevolle mensen te laten doorgroeien?

Af en toe moet de concurrentie met de privésector worden aangehaald. In welke mate kan een nieuwe aanpassing van de rechtspositieregeling voor de personeelsleden van de lokale besturen een uitweg uit deze problematiek bieden?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van den Heuvel, ik dank u voor deze heel pertinente en belangrijke vraag. U hebt het zelf geschetst: lokale besturen genieten vandaag de dag het meeste vertrouwen van de burger. Dat bleek uit de gemeente- en stadsmonitor waarbij er 150.00 Vlamingen zijn bevroegd. Dat is meer dan een enquête die we af en toe in de kranten lezen. Het zijn bestuurskrachtige lokale besturen, maar ze staan voor steeds meer en complexere uitdagingen. We willen hun ook meer taken en bevoegdheden geven. Dat is soms een complexe situatie.

Eerst en vooral is er de uitdaging van de bestuurskrachtigheid. Ons antwoord daarop – we moeten daar nu niet langer bij stilstaan – zijn vrijwillige fusies en regiovorming. Dat zijn twee manieren om die bestuurskracht te versterken. Daarnaast is er ook de factor van het personeel die heel belangrijk is. Ik hoef dat niet te zeggen tegen iemand die al zolang burgemeester is. Goed personeel maakt een ongelooflijk verschil, ook op het lokale niveau. Lokale besturen moeten een dynamische en aantrekkelijke werkgever kunnen zijn die een professionele dienstverlening kan aanbieden. Het kader waarbinnen ze hun hr-beleid kunnen voeren, bepaalt volgens mij in belangrijk mate mee de bestuurskracht van lokale besturen.

Het aantal knelpuntfuncties bij de lokale besturen is snel aan het groeien. Dat is dezelfde problematiek als bij de Vlaamse overheid, bij de andere overheden, maar ook bij de private sector. De arbeidsmarkt kent heel wat spanningen tussen vraag en aanbod.

Ik hoor dat ook van private bedrijven. Maar ik hoor dat ook in de voorbije weken – en dat is nu heel snel aan het komen – van lokale besturen. Bovendien botsen die lokale besturen, verschillend met andere openbare diensten en private bedrijven op bijkomende hindernissen. Zij hebben het moeilijker in de 'war for talent'. Waarom? Ik zie 3 redenen. Vooreerst zijn de verloningsvoorwaarden niet altijd concurrentieel. Dat is een probleem. Er zijn een aantal functies waarvoor de loonvoorwaarden die lokale besturen kunnen aanbieden, niet concurrentieel zijn. Ten tweede hebben bepaalde lokale besturen soms een beperkt personeelskader, waardoor doorgroeimogelijkheden, carrières met andere woorden, slechts beperkt aanwezig zijn. Ook dat schrikt mensen af. Dat is de schaalproblematiek van lokale besturen. Ten derde: voor nogal wat gespecialiseerde diensten, die erg gegeerd zijn zoals ingenieur, gespecialiseerd ICT-personeel en stedenbouwkundige ambtenaren, kunnen lokale besturen niet altijd een voltijdse functie aanbieden. Dat zijn de 3 redenen: verloningsvoorwaarden, beperkt personeelskader, en de onmogelijkheid om gespecialiseerde mensen een voltijdse functie aan te bieden. Dan valt men inderdaad gemakkelijk terug op noodoplossingen als consultancy en dergelijke meer.

Het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing heeft in de afgelopen jaren onderzoek gedaan over de ambtelijke capaciteit van Vlaamse lokale besturen. Het heeft inderdaad die band gezien tussen aantrekkelijkheid als werkgever en de grootte van het bestuur. De samenvattende reflectienota over dit onderzoek is recent gepubliceerd op de website van het Steunpunt. Dat is een interessant werkstuk.

Wat kunnen wij daaraan doen? Samen met de sociale partners moeten wij het lokale HR-beleid versterken. Wij moeten meer inzetten op maatwerk en

competentiegerichte matching binnen een lokaal bestuur. Ik heb dat al in mijn beleidsbrief opgenomen. Ik wil zoveel mogelijk autonomie geven aan lokale besturen om hun eigen, lokale beleidsmatige keuzes te maken, ook wat personeelsbeleid betreft. Zij moeten een personeelsbeleid op maat kunnen voeren. De huidige rechtspositieregelingsbesluiten bevatten al een aantal mogelijkheden om werving in knelpuntberoepen te faciliteren. U kent die: bijvoorbeeld afwijken van de strikte diplomavooraarden, beroepservaring in de privésector of als zelfstandige voor de toekenning van periodieke salarisverhogingen en/of schaalanciënniteit laten meetellen. Maar dat is niet voldoende. Wij moeten daarin meer ruimte en vrijheid geven aan de lokale besturen. Op dit moment wordt onderzocht hoe we de huidige rechtspositieregelingsbesluiten kunnen aanpassen en moderniseren op basis van die bekommernissen.

Schaalvergroting blijft een andere optie. Dat is een andere mogelijkheid om de concurrentiepositie van de lokale besturen op de arbeidsmarkt te versterken. Ik ga aan u niet uitleggen wat daar de voordelen van zijn; u moet mij dat uitleggen, want u hebt het gedaan en ik heb er alleen over gepraat. Dat is het verschil tussen u en mij, in dit concrete dossier, mijnheer Van den Heuvel.

U wijst ook op personeelsvorming en bijscholing. Ik denk dat daartoe de lokale besturen vandaag al over een bijzonder grote lokale autonomie beschikken. Daarvoor zijn er al heel wat mogelijkheden. Ik zie het als mijn taak, zoals u het misschien suggereert, om daar meer op te wijzen. De huidige rechtspositiebesluiten voorzien in verloven of dienstvrijstellingen en kunnen nu al de nodige ruimte bieden voor het volgen van extra gerichte opleidingen, zoals onder meer studies die erkend zijn door VDAB en die leiden naar een knelpuntberoep. Dat is nu al mogelijk maar misschien is men zich daarvan nog niet voldoende bewust. Misschien moet ik dat samen met de VVSG meer onder de aandacht brengen. Ik wil dat ook doen in de komende weken en maanden. Als er iemand in het personeelskader is die goesting en capaciteit heeft om door te groeien, heeft een lokaal bestuur de mogelijkheid om dat te faciliteren binnen de huidige rechtspositieregeling.

Waar staan wij in de huidige rechtspositieregeling? Er zijn al heel wat voorbereidingen getroffen. Er vond al heel wat informeel overleg plaats met de sociale partners. Wij hebben al verschillende aspecten grondig onderzocht. Wij hebben een consultatiemoment met een 50-tal besturen georganiseerd. We zijn klaar voor een volgende stap, namelijk het opstellen van een nieuw besluit van de Vlaamse Regering dat de rechtspositie regelt.

Ik wil voor het komend zomerreces met de Vlaamse Regering afspraken over de verdere timing en aanpak van dit traject maken, maar ik zal daar nu niet op vooruitlopen. Het is een complexe en gevoelige materie. De gesprekken met de sociale partners moeten alle kansen krijgen. We zullen de volgende weken stappen zetten. Er is veel voorbereidend werk. Een goede rechtspositie die de lokale besturen veel ruimte voor maatwerk biedt, is volgens mij geen wonderoplossing, maar is wel een gedeelte van het antwoord op deze heel complexe problematiek.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb duidelijk gehoord dat u het probleem erkent. Voor de lokale besturen is dit van uitermate strategisch belang, maar ik noteer dat u zult onderzoeken hoe u dit verder kunt voorkomen. Het is belangrijk dat de vrijheidsgraden van het eigen personeelsbeleid van de lokale besturen kunnen worden uitgebreid. Dit varieert, net zoals in alle arbeidsmarkten. Voor sommige besturen is het ene profiel dringender dan het andere profiel. Het is goed nieuws dat de lokale besturen meer een beleid op maat kunnen voeren.

Wat opleiding en vorming betreft, moeten de lokale besturen een duwtje in de rug krijgen en is sensibilisering door uw diensten aangewezen. Ik heb de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) in beeld zien verschijnen. Misschien moeten de VVSG en uw diensten er samen werk van maken om de lokale besturen op de huidige mogelijkheden te wijzen.

Wat de rechtspositieregeling betreft, begrijp ik u, maar ik zou u toch ook willen aanmoedigen om snel de juiste beslissingen te nemen om onze lokale besturen te versterken.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Voorzitter, dit is een heel terechte vraag om uitleg. Het blijft een dagelijkse uitdaging valabele kandidaten voor de al vernoemde gespecialiseerde werkdomeinen te vinden, maar het wordt ook een nijpend probleem voor de meer normale functies, zoals secretariaatsfuncties, kandidaten te vinden die in de organisatie passen.

Er is al naar het onderscheid tussen de privésector en de publieke tewerkstelling verwezen, maar ik heb de voorbije maanden ook iets anders gemerkt. Ondanks de coronacrisis hebben de colleges van burgemeester en schepenen veel overlegd, onder meer over de regio- en subregiovorming, over de woonactoren, over de fusies van politiezones en over de nationale en regionale parken. We hebben elkaar veel gesproken en het is me opgevallen dat er veel personeelwissels in de regio's zelf zijn. Dat baart me wat zorgen. Ik begrijp dat iedereen zijn beste beentje voorzet om zich als lokale werkgever zo attractief mogelijk te maken, maar het is niet fijn dat buurgemeenten voortdurend mensen uitwisselen. Er is natuurlijk de vrijheid te solliciteren en te werken waar iemand dat wil, maar het is ook belangrijk dat iemand voeling heeft met de stad waar hij voor werkt. Als de mensen die van heinde en ver komen de overhand krijgen op de mensen die de stad heel goed kennen, voel ik me daar ongemakkelijk bij.

Minister, het antwoord op mijn bijkomende vraag zal niet voor de hand liggen, maar ziet u mogelijkheden om eventueel paal en perk te stellen aan de wissels van personeelsleden tussen buurgemeenten?

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Voorzitter, ik ben getriggerd door de omschrijving van de heer Van Miert. Ik kijk uit naar de concrete casussen, maar dat kan helaas niet binnen dit gremium.

Het is een zeer terechte vraag. Minister, u hebt terecht de nadruk gelegd op de lokale autonomie of de autonomie van het lokaal bestuur om daarmee aan de slag te gaan. Ik wil het ook nog over een andere autonomie hebben, die al een beetje aan bod is gekomen, maar waar ik dieper op wil ingaan. Het gaat niet meer over: vinden mensen werk? Het gaat over: waar vinden ze werk, en hoe krijg je talent naar je toe als organisatie? Dat gaat ook over de autonomie van mensen zelf en van werknemers van de lokale overheid. In welke mate ervaren zij jobtevredenheid en autonomie om hun job te doen?

Je hebt autonomie als het gaat over flexibel werken en werkbaar werk. In welke mate speel je bij telewerk en flexibele uren in op de leefbaarheid en de combinatie 'arbeid-gezin-vrije tijd' enzovoort? Ziet u daar vorderingen? Wat kunnen we verwachten in de rechtspositieregeling die daar een antwoord op formuleert?

Binnen het debat over het statuut van ambtenaren gaat het over statutaire en contractuele ambtenaren. Een van de voordelen van het statutaire contract is de hoge mate van bescherming om op een zeer onafhankelijke manier je werk te doen

als ambtenaar. U weet dat mijn fractie het zeer belangrijk vindt dat dat op alle momenten kan zonder politieke beïnvloeding. In welke mate wilt u daar een antwoord op formuleren de komende tijd? Ik geloof ook zeer sterk dat net die autonomie van werken voor ambtenaren doorslaggevend kan zijn om hun eigen ding te doen. Of worden ze in een carcan geduwd waarvan ze weten dat ze daar in de privé veel minder last van hebben?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Opnieuw hartelijk dank voor het interessante debat. Het is het derde op rij dat toch relevant is, dat toch wat dieper graaft en zoekt naar antwoorden op reële uitdagingen.

Ik bedank eerst en vooral collega Van den Heuvel voor zijn reflecties en aansporing om samen te zitten met de VVSG om duidelijk te maken hoe de vormen die vandaag mogelijk zijn, kunnen worden gestimuleerd. Dat is terecht.

Ik ben blij dat u zich als bondgenoot opwerpt, mijnheer Van den Heuvel, in de zoektocht naar een rechtspositieregeling die meer ruimte laat aan de lokale besturen. Dat is niet altijd een gemakkelijke evenwichtsoefening. U weet dat er ook syndicale vragen zijn om dat zoveel mogelijk homogeen te houden. Er is vaak spanning tussen de syndicale perspectieven om zoveel mogelijk uniformiteit te hebben op een hoog niveau en de flexibiliteit die lokaal nodig is om in te spelen op concrete vragen en noden.

Ik denk dat we een stap moeten zetten naar een stuk meer flexibiliteit zonder evident de terechte bekommernissen van een aantal syndicale verenigingen zomaar van de tafel te vegen. We moeten zoeken naar het juiste evenwicht. Ik ervaar dat u zich daar als bondgenoot opwerpt voor meer ruimte voor de lokale besturen. Waarvoor dank.

Mijnheer Van Miert, u stelt ook terechte vragen. Er zijn twee elementen.

Ten eerste moeten we altijd vertrekken van een realistisch beeld van de werknemer van vandaag. Collega Van Miert, dat is een werknemer die niet opgegroeid is met het idee dat hij zijn hele loopbaan bij dezelfde werkgever werkt. We hebben daar altijd zelf voor gepleit. Ook uw partij heeft altijd gezegd dat we meer moeten denken aan mobiliteit. Dat is goed voor de werkgever en de werknemer. Nieuwe uitdagingen en impulsen in het leven zijn belangrijk. We zijn bij een generatie aanbeland die dat niet theoretisch maar ook in de praktijk zo beleeft. De werknemer gaat zelf eens rondkijken of hij opportuniteiten heeft. Het binden van mensen gebeurt niet alleen financieel. Daar ben ik van overtuigd. Dat speelt in op de invalshoek van de heer Vaneeckhout. Er is ook de kwaliteit van de werkomgeving, de attractiviteit, de invulling van de job, de doorgroeimogelijkheden en de autonomie. Dat is vaak ook dubbel. Men wil voldoende autonomie, maar men wil toch ook voldoende ondersteund worden. Soms staat dat wat haaks op elkaar. Een werkgever die daar op een heel goede manier mee omgaat, kan mensen wat langer bij zich houden en binden.

Ten tweede mogen we niet afkerig zijn van de mobiliteit die er is. We moeten daar ook een opportuniteit in zien. Soms komen er nieuwe ideeën binnen. Soms is het ook wel eens goed dat een ambtenaar ergens anders naartoe gaat omdat hij wat uitgekeken is op lokale situaties. Maar wat hier heel belangrijk is, is dat Neteland – u kent dat deel van de Kempen ook heel goed – bezig is met een gemeenschappelijk hr-beleid. Midwest wil ook op het vlak van hr regionaal gaan samenwerken. Er zijn ook wel mogelijkheden die dat kunnen opvangen, indien men inderdaad met een aantal gemeenten rond zich vaststelt dat er toch wel een sterke uitwisseling is van personeelsleden. Misschien is het de moeite waard om te onderzoeken of een gemeenschappelijk hr-beleid iets is voor onze regio? Wij gaan

ter zake trouwens ook een call doen naar een regionaal hr-beleid: welke regio wil zich daarop gooien? Dat kan voor knelpuntberoepen zijn, dat kan bijvoorbeeld voor de ICT-dienst zijn, maar dat kan veel breder zijn. Waarom zou men niet met een aantal gemeenten zeggen om echt het hr-beleid op elkaar te gaan afstemmen, misschien zelfs in elkaar te integreren? Misschien zit daar wel een stuk mogelijkheid en een stuk oplossing.

Collega Vaneekhout, in verband met wat u vertelde: u weet dat het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) een nota aan het maken is rond tele- of thuiswerkbeleid, waarbij we aan besturen best practices willen aanreiken. Die nota zal eind augustus klaar zijn. Ook op dat punt willen we verder stappen vooruit zetten, omdat ik denk dat dat een onderdeel kan zijn van een goed hr-beleid.

Mijnheer Van Miert, bovenlokaal samenwerken is volgens mij hier toch een insteek, naast alle andere dingen die we gezegd hebben, die we zeker niet mogen weggooien en waar misschien ook wel wat muziek in zit voor de lokale besturen, die toch iets te veel geconfronteerd worden met in- en uitgaand personeel binnen eenzelfde subregio of regio. Misschien kunnen daar de handen in elkaar geslagen worden om iets bovenregionaals proberen uit te bouwen. Dat kan misschien een buffer zijn tegen een te snel verloop van personeel. Want een te snel verloop is ook een probleem. Dat wil ik graag erkennen.

De voorzitter: Dank u wel, minister, waarbij ik het aanvoelen heb dat hier nog heel veel over gezegd kan worden.

De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): We hebben inderdaad een klein leuk debatje rond deze problematiek gehad, waar toch een aantal uitwegen geformuleerd zijn door de minister. Als ik de collega's hoor, kan hij daar toch op bijval rekenen.

Minister, ik zou zeggen om er concreet werk van te maken, samen met de VVSG, samen met de sociale partners, en natuurlijk ook samen met de vele sterke Vlaamse lokale besturen. Die gaan die uitdagingen het best niet uit de weg. Ze moeten ook over het muurtje durven te kijken, enerzijds binnen de regio, maar anderzijds hebben ze misschien ook een duwtje extra nodig om naar schaalvergroting te gaan in het kader van vrijwillige fusies.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.